

E-CONOM

Online tudományos folyóirat
Online Scientific Journal

Tanulmányok a gazdaság- és társadalomtudományok területéről
Studies on the Economic and Social Sciences

E-CONOM

Online tudományos folyóirat | Online Scientific Journal

Főszerkesztő | Editor-in-Chief
JUHÁSZ Lajos

Kiadja | Publisher
Soproni Egyetem Kiadó |
University of Sopron Press

A szerkesztőség címe | Address
9400 Sopron, Erzsébet u. 9., Hungary
e-conom@uni-sopron.hu

A kiadó címe | Publisher's Address
9400 Sopron, Bajcsy-Zs. u. 4., Hungary

Szerkesztőbizottság | Editorial Board
CZEGLÉDY Tamás
JANKÓ Ferenc
KOLOSZÁR László
SZÓKA Károly

Tanácsadó Testület | Advisory Board
BÁGER Gusztáv
BLAHÓ András
FÁBIÁN Attila
FARKAS Péter
GILÁNYI Zsolt
KOVÁCS Árpád
LIGETI Zsombor
POGÁ TSA Zoltán
SZÉKELY Csaba

Technikai szerkesztő | Technical Editor
TAKÁCS Eszter

A szerkesztőség munkatársa | Editorial Assistant
DURGULA Judit

ISSN 2063-644X

Tartalomjegyzék I Table of Contents

NAGY Zita Barbara – KISS Livia Benita A jövedelemkülönbség megjelenésének vizsgálata tartalomelemzéssel tudományos online full-text adatbázisokban <i>The Examination of the Appearance of Income Inequality with Content Analysis in Scientific On-line Full-text Databases</i>	3
HORVÁTH Júlia Borbála Intermentality <i>Az intermentálisitás</i>	16
DURKÓ Emília – HUZSVAI László – CSIPKÉS Margit Városi és vidéki háztartások villamosenergia fogyasztásának modellezése Magyarországon <i>Electricity Consumption of Hungarian Households According to Settlement Size</i>	28
RAFIEI Arman Az Iráni Iszlám Köztársaság bankjai és az egy főre jutó GDP összefüggései <i>A 2007–2009-es gazdasági válság aranyra gyakorolt hatása</i> <i>Links Between the Banks of the Islamic Republic of Iran and the GDP per Capita</i>	42
KOVÁCS Tamás – VARGA Imre Mennyit ér egy pénzérme? <i>What is the Value of a Coin?</i>	51
NAGY Balázs Regionális különbségek a Kárpát-medencében <i>Regional Disparities in the Carpathian Basin</i>	62
SÁPINÉ DUDUK Ildikó Vállalati versenyképességi tényezők az üzleti tevékenységben <i>Corporate Competitiveness Factors in Business Activity</i>	77
BERTALAN Laura – HEGEDÜS Judit A városi szétterülés problémaérzékelése és kezelése a hazai városokban – egy kérdőíves felmérés alaperedményei <i>Perception and politics of urban sprawl in Hungarian towns: basic data of a questionnaire survey</i>	94

KOVÁCS TAMÁS¹ – VARGA IMRE²

Mennyit ér egy pénzérme?

Az esetek túlnyomó többségében, az érme valóban annyit ér, amennyi rá van írva, amely a kibocsátó ország központi bankja által meghatározott névérték, az adott ország valutájában megadva. Mindemellett van számos olyan pénzérme, amely a névértékénél lényegesen többet ér, esetleg annak a sokszorosát éri, magasra értékelik a numizmatika kedvelői és a gyűjtők. A modern, forgalmi érmék esetén ennek elsősorban az a magyarázata, hogy az adott évben a szokásosnál jóval kisebb példányszámban bocsátották ki, esetleg valamilyen évforduló emlékére verték és/vagy valamilyen nemesféméből készült. Ezekben az esetekben azt mondhatjuk, hogy az érmenek numizmatikai értéke is van, ami semmiképp sem lehet alacsonyabb a névértékénél, inkább annál lényegesen magasabb.

Kulcsszavak: pénzérme, numizmatika, tartásfok
JEL-kódok: G2, D4, Y9

What is the Value of a Coin?

In the vast majority of cases, the coin really worth as much as it is written, that is, the nominal value defined by the issuing central bank of that country's currency currently. In addition, there are a number of coin, which is worth much more than face value, it may be worth many times more, highly valued numismatics enthusiasts and collectors. For modern coins of this is explained primarily that in the current year issued a much smaller number of copies than usual, possibly beaten and / or a base metal of an anniversary to commemorate. In these cases, we can say that the numismatic value of the coin, there is no case be lower than the nominal value, rather than significantly higher.

Keywords: coin, numismatics, condition of coins
JEL Codes: G2, D4, Y9

¹ A szerző a Nyugat-magyarországi Egyetem Közgazdaságtudományi Karának adjunktusa (kovacs.tamas AT nyme.hu)

² A szerző a Nyugat-magyarországi Egyetem Közgazdaságtudományi Karának egyetemi docense (varga.imre AT nyme.hu)

Bevezetés, célok

A címben feltett kérdésre egyszerűen lehet válaszolni: a névértékét. A dolog azonban nem mindig ennyire egyszerű. Az esetek túlnyomó többségében valóban a pénzérme annyit ér, ami rá van írva, azaz a kibocsátó jegybank által meghatározott névértéket, az adott ország valutájában megadva. Mindemellett van számos olyan pénzérme, amely a névértékénél lényegesen többet ér, esetleg annak a sokszorosát éri, így magasra értékelik a numizmatika kedvelői és a gyűjtők. A modern, forgalmi érmék esetén ennek elsősorban az a magyarázata, hogy az adott évben a szokásosnál jóval kisebb példányszámban bocsátották ki, esetleg valamilyen évforduló emlékére verték és/vagy valamilyen nemesfém-ből készült. Ezekben az esetekben azt mondhatjuk, hogy **az érmének numizmatikai értéke is van**, ami semmiképp sem lehet alacsonyabb a névértékénél, inkább annál lényegesen magasabb.

Mindezek mellett számos olyan pénzérme létezik, amely már nincs forgalomban, bevonásra került egy pénzcseré alkalmával vagy az adott ország áttért egy másik valutára (lásd: 2002-től sok uniós ország cserélte saját valutáját euróra). Ezek értéke a ritkaságtól és persze az anyaguktól függően lényegesen megnő, nem beszélve a régi történelmi érmékről, amelyek esetében már komoly értékről beszélhetünk, melyek műkincsnek is minősíthetők. Általában elmondható, hogy minél régebbi az érme, annál értékesebb, de ez azért egy durva általánosítás, hisz számos más tényező is belejátszik az érme piaci értékének a meghatározásába.³

A tanulmány arra a kérdésre keresi a választ, hogy melyek azok a tényezők, amelyek meghatározzák egy pénzérme értékét. Ehhez korlátozottan áll rendelkezésre szakirodalom, de leginkább az alábbi könyv tekinthető relevánsnak: Mackay, James: Érmék és érme-gyűjtés; Kossuth Kiadó, 2008.

A numizmatika a pénzzel és a pénz történetével foglalkozó történelmi segédtudomány. Habár a numizmatika művelői, a numizmatikusok eredetileg a régi érmék gyűjtésével és tanulmányozásával foglalkoztak, érdeklődésük ma már kiterjed a modern pénzérmékre és papírpénzekre is. A numizmatikusok legfontosabb tevékenységei közé tartozik mindenekelőtt a pénzek és pénzhelyettesítők gyűjtése és rendszerezése, a pénzérmék numizmatikai többletértékének meghatározása (Mackay, 2008, p. 7.).

A gyűjtők az érméket jellemzően a névértékük, típusuk, anyaguk, évjáratuk, verdéjük és állapotuk alapján azonosítják. Az érmék heterogén jószágok, hiszen ezen jellemzők közül akár egynek is az eltérése egyedivé tesz egy érmét (Dickie et al., 1994).

Egy érme értéke alapvetően három tényezőtől függ: anyagától, tartásfokától (állapot) ritkaságától.

Az érme anyaga mint első érték-meghatározó tényező

Az érme **anyaga** az első olyan tényező, amely alapvetően meghatározza annak értékét. Természetesen a nemesfém-ből készült érmék értéke jelentősen magasabb, mint a bronzból, rézből vagy egyéb fémötvözetből készült érmék esetében. Utóbbiak anyaga nem képvisel különösebb értéket, hiszen a súlyára (súly alapján számított fém értéke) csekély, de ugyanakkor a nemesfémek esetében is nagyon jelentősek a különbségek. Az aranyból (esetleg ritka esetben platinából) készült érmék ára természetesen többszöröse az ezüst érmék piaci árának. A különbség a modern, numizmatikai többlet-értékkel nem rendelkező érmék esetében igazodik az arany és az ezüst világszertei árkülönbségéhez, azaz grammonként hetvenszeres.

A legtöbb érme – talán szám szerint is – ezüstből készül, hiszen ezek a leginkább közkedveltek a gyűjtők és befektetők körében. Ennek egyszerű oka van: esztétikailag gyönyörű, de ugyanakkor még széles körben megfizethető, az arannyal ellentétben.

³ A pénzérmék piaci értékének meghatározásához nem mindig áll rendelkezésre megfelelő szakirodalom, statisztikai adat, így a szerzők sokéves numizmatikai tapasztalata az elsődleges forrása.

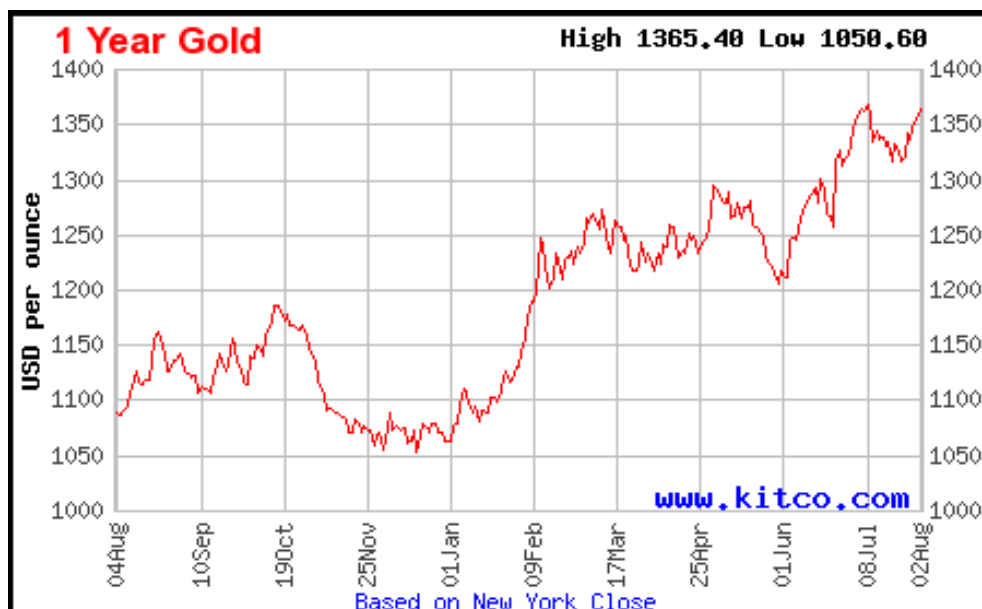
Magyarországon az MNB a Magyar Pénzverő Zrt-n keresztül évente több alkalommal bocsát ki emlékérmeket, amelyek aranyból, színesfémből vagy az esetek többségében ezüsből készülnek. Mindig valamely jeles esemény emlékére, esetleg jeles történelmi vagy irodalmi személyekhez köthető kerek évfordulóhoz kapcsolódik az érmekibocsátás. Ezek névértékkel rendelkező, valós vásárlásra is alkalmas érmék, amelyek anyaga már általában determinálja azt, hogy a névértékénél többre értékelik őket és ez az idő múlásával (az inflációt is figyelembe véve) még inkább így van.

1. ábra: Ezeréves a pénzverés, ezüst 3000 Ft, MNB emlékérme 2001

Forrás: saját készítés

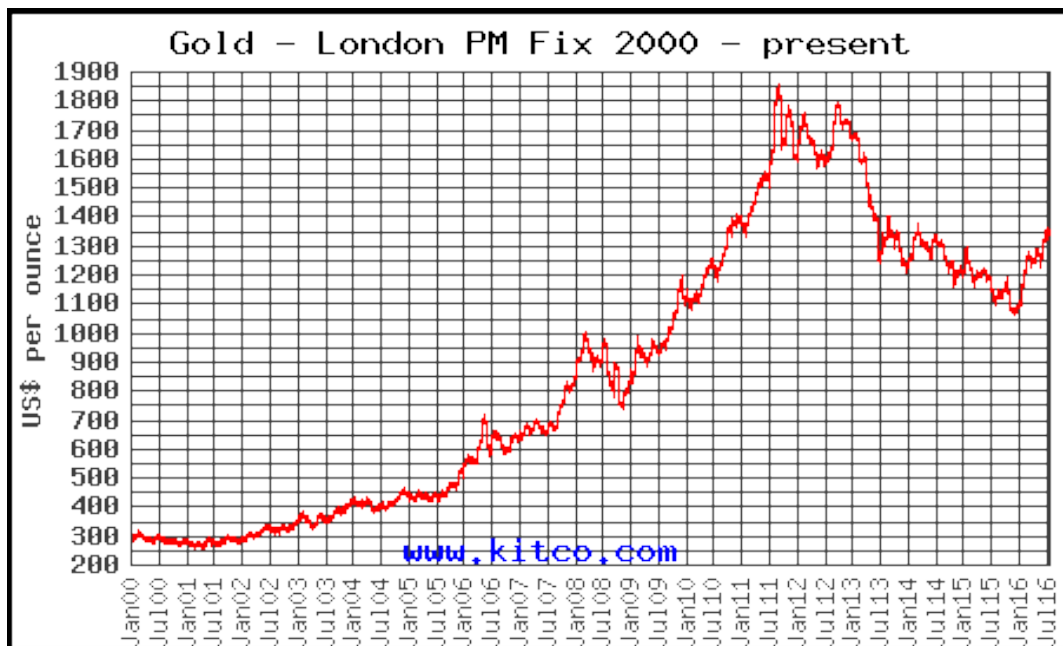
A modern arany és ezüst érmék (és a névértékkel nem rendelkező emlékérme) értéke azonban általában szorosan követi a nemesfémek aktuális piaci árfolyamát, amelyek éves és az elmúlt 16 éves (2000. jan. 1. – 2016. aug. 2.) tőzsdei árfolyamát mutatja az alábbi négy diagram. Jól látható, hogy 2000-től jelentős felfutás volt megfigyelhető az arany és az ezüst árában, ami a pénzügyi válság idején futott fel igazán és 2011-2012. környékén érte el a csúcstát.⁴ Ezek után negatív korrekció következett be, hosszú esés és stagnálás következett, de így sem esett már vissza a válság előtti árfolyamra. 2016-ban látható némi pozitív korrekció, ami már tartósnak is nevezhető. Ezek a folyamatok az érmék árában is jól megfigyelhetők, az éven belüli mozgásokat pedig kisebb hatáskokkal, de szintén lekövetik.

2. ábra: Arany árfolyam alakulása az elmúlt 1 évben

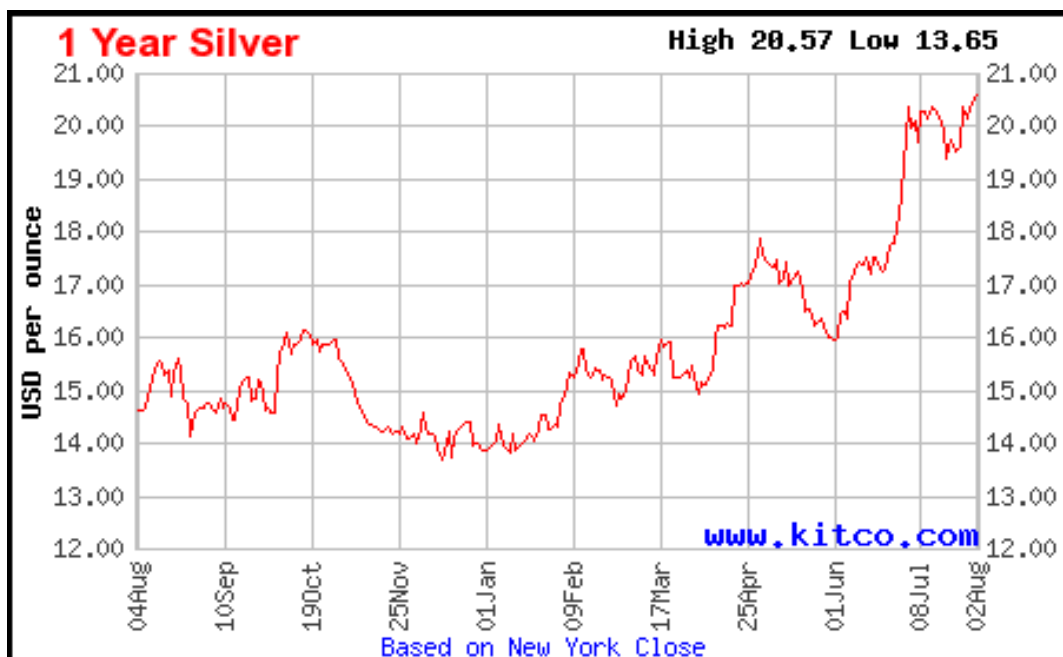
Forrás: <http://www.kitco.com/charts/popup/au0365nyb.html>

⁴ Az arany és ezüst, mint biztos befektetés, a lakosság és az intézményi befektetők részére egyaránt „menedéknék” minősül gazdasági válság esetén.

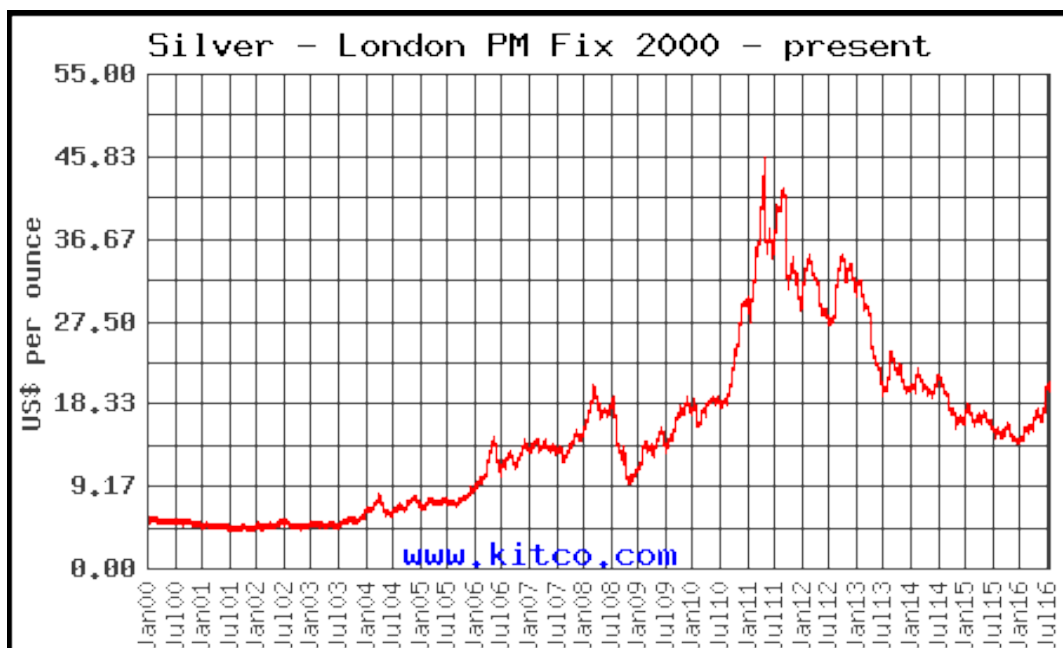
3. ábra: Arany árfolyam alakulása az elmúlt 15 évben

Forrás: http://www.kitco.com/scripts/hist_charts/yearly_graphs.plx

4. ábra: Ezüst árfolyam alakulása az elmúlt 1 évben

Forrás: <http://www.kitco.com/charts/popup/ag0365nyb.html>

5. ábra: Ezüst árfolyam alakulása az elmúlt 15 évben

Forrás: http://www.kitco.com/scripts/hist_charts/yearly_graphs.plx

Azon érmék esetén, ahol nincs, vagy csekély mértékű az olyan tényező, ami a numizmatikai értéket képviseli (2. és 3. tényező), nagyon szoros korreláció figyelhető meg az érmék ára és a nemesfémek piaci árfolyama között. Az olyan érmék a leginkább kitettek az értékingadozásnak, amelyeket nagy számban vertek és modern forgalmi érméknek tekinthetők. Erre kiváló példa az 1992-94. között vert ezüst MNB-s és Deák 200 Ft, ami 12 g-os és 50 %-os ezüsttartalommal készült. Egy ilyen érme, ami névértéken 200 Ft-ot ér, és még 7 évvel ezelőtt is csak 500 Ft-ot adtak érte a gyűjtők és befektetők, az ezüstár-robbanás hatására 1500 Ft-os áron is forgott 2011 végén, de a korrekció hatására 2015 végére már ismét 1000 Ft alatti árat, 700-800 Ft-ot ér el. (Picivel az ezüstár felett, kevés numizmatikai értékkel.)

6. ábra: Deák, ezüst 200 Ft, MNB forgalmi érme 1994

Forrás: saját készítés

Ebből a példából is látszik, hogy a tőzsdei trendeket meglovagolva jelentős árfolyamnyereséget lehetett elérni hasonló érmék adás-vételével, de a veszteség lehetősége is jelentős. Ugyanakkor az is megfigyelhető, sok éves numizmatikában szerzett tapasztalat alapján, hogy az érmék árai kisebb mértékben és általában késéssel reagálnak az ezüst vagy az arany világpiacon történő árváltozásaira, különösen akkor, ha némi numizmatikai érték is közrejátszik. Így az értékingadozási kitettsége az ilyen jellegű befektetésnek némileg kisebb, mintha egyszerűen aranyat vagy ezüstöt vásárolnánk, és sokszor megfigyelhető, hogy az emelkedés utáni esések után is kicsit magasabb áron áll be az érme értéke, mint amit maga a nemesfém ára indokolna.

Az érme tartásfoka, mint második érték-meghatározó tényező

Az érme **tartásfoka**, azaz a minőségi állapot a második fontos tényező, amelynek kihatása van az értékére. A tartásfok meghatározása természetesen szakértő feladata, de a numizmatikában jártas személyek, gyűjtők szintén jó eséllyel be tudják sorolni az érme minőségét. Az általánosan elfogadott, nemzetközi minőségkategóriák a következők:

- **PP (proof, Polierte Platte)** Az érme *tükörveret*, polírozott szerszámokkal polírozott lapkára verték. A kiemelkedő részek, vagyis az érmekép minden esetben matt felületű. (Régebbi PP veretknél a technológia még nem volt tökéletes. Ha az érmén elszíneződés, mikrokarcok láthatók, akkor az alábbi kategóriákkal is jelölhető a PP besorolás mellett.)
- **BU (brilliant uncirculated)** Az érme csillogó vagy *selyemfényű*. Forgalomban nem volt, emberi kézbe nem került, mikrokarcok sem találhatók rajta.
- **UNC (uncirculated)** Az érme *verdefényes* állapotú, nem volt forgalomban. Mindemellett a modern daraboknál a mai gépi tömeggyártás során mikrokarcok keletkezettek az érme felületén.
- **aUNC (about uncirculated)** Az érme nem volt forgalomban, vagy a verdefényes állapothoz nagyon közel álló minőségű. Szintén mikrokarcok fordulhatnak csak elő a felületén.
- **EF (extra fine)** Az érme *kiváló* minőségű, legfeljebb csak rövid ideig volt forgalomban. A kiálló részekeken, recéken nem fedezhető fel komolyabb kopás. Az érme felületén előfordulhatnak kisebb karcok, de komolyabb sérülés nem.
- **VF (very fine)** Az érme *nagyon szép* minőségű, azonban forgalomban volt, ennek megfelelő kopások, karcok felfedezhetők rajta. Mindemellett a kontúrok láthatók, a feliratok olvashatók.
- **F (fine)** Az érme *szép* minőségű, hosszabb ideig forgalomban volt, így jelentős kopások, karcok láthatók rajta. A kontúrok már nem mindenütt láthatók, a feliratok még olvashatók. (Mackay, 2008, p. 61.)

Az egyes kategóriák közti átmenetet + vagy – jellel jelölhetjük, attól függően, hogy a kategória alsó vagy felső véghez áll közelebb az érme állapota.

A minőségi kategóriák szerepe minden érménél rendkívül fontos, de különösen igaz ez a régebbi korok pénzerméi esetén. Nézzünk két konkrét példát minderre.

Az alábbi ábrán egy-egy Ferenc József korabeli magyar (KB: körmőcbányai veret) ezüst 1 Forintos érmét láthatunk. Ez egy átlagos ritkaságú érme, és a felső sorban található darabnak a tartásfoka VF+, míg az alsó sorban látható UNC közeli. Nem tökéletes, de közelít ahhoz. Egy laikus számára talán nem is annyira feltűnő a minőségbeli különbség, és joggal gondolhatná, hogy az értékük között talán 20-30 %-nyi különbség van. A valóság azonban az, hogy az első érme átlagos piaci értéke 5500 Ft, míg a másodiké közel 10.000 Ft. Tehát a tartásfokban rejlő különbség csaknem 100 %-os értékkülönbséget indukált.

7. ábra: Ferenc József, ezüst 1 Forint, forgalmi érme 1888, KB

Forrás: saját készítés

Egy másik példa egy-egy Magyar Királyság korabeli, 1932-es Madonnás ezüst 2 pengót vizsgál. Ez a kibocsátott 2 pengősök közül egy viszonylag ritkább évjárat, aminek hatására a gyűjtők magasabb értéket is hajlandók megfizetni egy-egy szép példányért. A minőségbeli különbség jól látható a képeken, de mégis, értékben ez mekkora különbséget okozhat? Nos, nagyon jelentős a különbség. Az első érme VF minőségű és piaci értéke 2000, míg a második UNC közeli (aUNC), és 10.000 Ft-ot is megadnak érte a szépsége miatt. A különbség óriási, ötszörös!

8. ábra: Madonnás, ezüst 2 Pengő, forgalmi érme 1932

Forrás: saját készítés

Mindkét példa jól tükrözi a tartásfok nagyon jelentős szerepét. Régebbi történelmi érmék esetén nem ritka, hogy a kiváló tartásfokú érme értéke többszöröse a gyengébb minőségű érme értékének. Az alacsony tartásfokú érmék értékét inkább az érme anyaga hatá-

rozza meg (ezüst- vagy aranytartalma), míg a magas tartásfokúak elszakadnak az anyagtól, **numizmatikai többletértéket képviselnek**, ami a piaci árakban is megmutatkozik.

Még a modern forgalmi és emlékérmékről is szükséges néhány szót szólni. Mivel viszonylag új és nagy tömegben gyártott (esetleg néhány ezer példányban limitált) érmékről van szó, a tartásfokuk az esetek túlnyomó többségében kiváló, sőt gyakran UNC. Így ezen érmék esetében nincs olyan nagy szerepe a tartásfoknak, mivel joggal elvárható, hogy minimum kiváló állapotú legyen. (Nem ment rajta keresztül a történelem vihara.)

A következő ábrán egy-egy azonos, eredetileg PP tartásfokú ezüstérme látható: Visegrádi vár 5000 Ft.

9. ábra: Visegrádi vár, ezüst 5000 Ft, MNB emlékérmé 2004.

Forrás: saját készítés

Ez az érme a ritkább és közkedveltebb emlékérmék közé tartozik, így a piaci ára is ehhez igazodva 20.000 Ft körül alakul (felső képeken látható). Ez az ár jóval magasabb, mint a névértéke, és a súlya alapján számított értékénél is (1 uncia, 0.925 Ag). Azonban, ha a tartásfoka már nem kifogástalan (lásd alsó képek), akkor már csak 13.000-15.000 Ft közötti árat adnak érte a gyűjtők. Az árkülönbség itt is jelentős, de nem olyan kiugró, mint a történelmi érmék vonatkozásában. A modern érmék esetén alsó értékhatárt jelent a súlyára (arany vagy ezüsttartalmából számított érték) és természetesen a névérték, tehát még egy nagyon kopott és gyakori, de 5000 Ft névértékű érme esetén sem fog az értéke 5000 Ft alá menni, hiszen ez egy törvényes fizetőeszköz, így 5000 Ft-ot biztosan megér.

Az érme ritkasága, mint harmadik érték-meghatározó tényező

Az érme **ritkasága** a harmadik olyan tényező, amely alapvetően meghatározza annak értékét. Általában azt a pénzürmét tekintjük ritkának, amelyből kevés darab⁵ készült vagy egyébként gyakori, de az adott évben lényegesen kevesebb darabszámot vertek, mint a többi kibocsájtási évben. Erre két eklatáns példát lehet hozni:

Az első esetben (10. ábra) egy-egy Ferenc József korabeli magyar (KB: körmöcbányai veret) ezüst 2 Koronás érmét láthatunk. (10 g; 0.835 Ag)

⁵ Kevés darabnak tekinthető Magyarországon vert érmék esetén, ha maximum 2-3 ezer darabot készítenek belőle. Hetven évnél régebbi érmék esetében a néhány tízezres példányszám is ma már ebbe a kategóriába tartozik.

10. ábra: Ferenc József, ezüst 2 Korona, forgalmi érme 1912, 1914, KB

Forrás: saját készítés

Mindkét érme azonos paraméterekkel rendelkezik, közel hasonló, extra tartásfokkal (EF – aUNC). Azonban míg az 1912-es 2 koronából 4.000.000 db-ot vertek, addig az 1914-esből csupán 500.000 db készült. Így az árban is nagyon nagy különbség alakult ki, mert a ritkább évszámú érméből egy évszázad múltán sokkal kevesebb maradt fenn, különösen ilyen állapotban. Az első érme piaci ára 3000 Ft, míg a másodiké 25 000 Ft. Ezt az értékkülönbséget a vert példányszámok teljes egészében indokolják, és a ritkább évszámú érme még sokkal gyengébb tartásfokkal (VF) is az 1912-esnek a 4-5-szörösét érné. Ugyanakkor vannak olyan érmék, ahol a vert példányszámokban nincs jelentős eltérés, de a történelmi események miatt az egyikből esetleg jóval kevesebb maradt fenn (esetleg sokat beolvasztottak háborús időszakban), ezért tekinthetők ritkának.

A másik példa (11. ábra) ismét a Magyar Királyság korából származik, két ezüst, Madonnás 2 Pengőt hasonlítunk össze (10 g; 0.64 Ag).

11. ábra: Madonnás, ezüst 2 Pengő, forgalmi érme 1935, 1938

Forrás: saját készítés

Ezekből az ezüst 2 pengőből a következő évszámokban vertek érméket: 1929, 31, 32, 33, 35, 36, 37, 38, 39. Ezek közül a leggyakoribb és a legritkább érme látható az ábrán: 1938-as 6.417.000 db, míg az 1935-ös csupán 50.000 db. Természetesen mindkettő érme numizmatikai értéket is képvisel, így áruk az súly ezüst ár fölött helyezkedik el, de a **ritkasági tényező miatt óriási az árkülönbség**. Mivel az 1938-as tartásfoka verdefényes közeli (aUNC), míg az 1935-ös alig éri el a nagyon szép (VF-) kategóriát, a laikus szemlélő nyilván az elsőt tartaná értékesebbnek, de ez koránt sincs így. Az első érme piaci értéke 2500 Ft, a másodiké viszont 100 000 Ft (!) közelében van. Ez a példa jól rávilágít a ritkaság és a gyakoriság viszonyára a pénzérmék vonatkozásában.

A gyűjtők az érméket évszám szerint és emellett sokszor verdejegy szerint is gyűjtik. Tehát ha az adott országban több hivatalos pénzverde működik (pl. Németország), ami verdejegyként megjelenik az érmén is, akkor gyakori, hogy egyes verdékben kevés példányszám készül, amely azonnal megnöveli az adott verdejeggel rendelkező érme értékét.

Erre nézzünk egy külföldi példát: ezüst 5 márka 1939-ből, 2 fféle verdejeggel.

12. ábra: Hindenburg, ezüst 5 Márka, forgalmi érme 1939.

Forrás: saját készítés

Az első érme „A” verdejeggel rendelkezik, azaz Berlinben verték, ahol egyúttal a legnagyobb mennyiség készült (3,4 millió db). A második pedig „E” verdejegyű, ami Muldenhüttent jelöli (1,3 millió db). Bár a két érme a verdejegy kivéve tökéletesen azonos, a vert példányszámokból már következik az értékbeli különbség, az egyik átlagos piaci ára 3500 Ft, míg a másik pedig 5500 Ft (Money Trend, 2015).

Természetesen az Osztrák-Magyar Monarchia korából egy sor magyar vonatkozású, verdejegyese érme példáját is lehetne hozni, ahol szintén kisebb-nagyobb árkülönbségek alakultak ki a ritkább és a gyakoribb példányok között. Ami a leginkább közismert, hogy a körmöcbányai (KB) és a gyulafehérvári (GYF) veretek verdejegyei megjelentek az érméken is, és általában az utóbbi volt a ritkábban előforduló, így ennek megfelelően az értékesebb is, hisz a kor első számú magyar pénzverdeje Körmöcbányán volt megtalálható, és csak az I. világháború után lett a magyar érmeverés központja Budapest.

A fenti példák egy-egy azonos korból származó, azonos névértékű vagy évszámú történelmi érme piaci értékét vizsgálták a ritkaság, mint értéknövelő tényező szempontjából. Természetesen, ha ennél még korábbi, XVII-XVIII. századból származó nagyobb névértékű érméket vizsgálnánk (pl. ezüst tallérok, arany dukátok), akkor ezek már történelmi koroknak megfelelően eleve ritkának tekinthetők, különösen akkor, ha magas tartásfokkal párosulnak. Az anyaguknak megfelelő súlyárnál lényegesen nagyobb, numizmatikai értéket képviselnek, értékük gyakran eléri a 100 000 Ft-ot, de egyes ritka érmék esetén az 1 millió Ft feletti piaci ár sem számít szokatlannak. (Ilyen kategóriába tartoznak például az Erdélyi fejedelemség korában vert ezüst és arany tallérok (pl. Bethlen Gábor tallérja), amelyek ma már ritkán fellelhetők.)

Összegzés

Összegezve az eddigieket, **egy pénzérme gyakran nem csupán a névértékét éri, hanem annál sokkal többet.** Mindez vonatkozik a forgalmi érmék egy részére is, de különösen a modern Forint emlékérmék esetében igaz, amelyek többnyire nemesfémből készültek, limitált kibocsátási számmal és rendkívül népszerűek elsősorban a belföldi, de részben a külföldi gyűjtők számára.

Az érme értékét alapvetően befolyásolja az anyaga, a tartásfoka és ritkasága. Számos példát láttunk arra, hogy e tényezők milyen jelentős, akár többszörös árkülönbséget indukáltak az egyébként hasonló kaliberű, sokszor azonos névértékű és korú érmék esetén. A történelmi arany vagy ezüst pénzérme különösen jelentős értéket képviselnek, de itt is erősen függ a kialakuló piaci ár a tartásfoktól és különösen attól, hogy mikor és mennyi példányt vertek az adott érméből, ebből mennyi maradt fenn napjainkban, azaz az érme mennyire tekinthető ritkának.

Ha az embert nem elsősorban a gyűjtői szenvedély vezérli a pénzérmeiket illetően, akkor pénzügyi szempontból azt mondhatjuk, hogy akkor csinálunk jó befektetést, ha olyan érmékbe fektetjük a pénzünket, amelyek nemesfémből készültek, a tartásfokuk legalább EF és az adott történelmi környezetben ritkának vagy ritka évszámúnak tekinthetők. Ha így teszünk, és ezekhez az érmékhez nem irreálisan magas áron jutunk hozzá, akkor pénzügyileg is kitűnő befektetést csinálhatunk.

Dickie és szerzőtársai is arra jutottak, hogy a ritkább érmékkel valamivel jobb hozamokat lehet elérni. Ugyanakkor azért meg kell jegyeznünk, hogy a teljes mintájuk alapján a vizsgált idő-szakban ők alacsony és ingadozó hozamokat figyeltek meg, ami racionális befektetőnek nem vonzó (Dickie et al., 1994).

A téma folytatásaként egyes értékmeghatározó tényezőknek az értékhez való hozzájárulásának statisztikai vizsgálatát fogalmazzuk meg. Emellett a közelmúlt hozamainak vizsgálata szintén érdekes lehet.

Irodalomjegyzék

- Dickie, M. – Delorme, Ch. D., Jr. – Humphreys, J. M. (1994): Price Determination for a Collectible Good: The Case of Rare U. S. Coins. *Southern Economic Journal* Vol. 61, No. 1, pp. 40–51.
- Mackay, J. (2008): Érmék és érmegyűjtés. Kossuth Kiadó, Budapest.
- Money Trend 2015: www.moneytrend.at (letöltve: 2015.11.20.)
- www.kitco.com (letöltve: 2016.07.16.)